PÁLYÁZATI PORTFÓLIÓ - 2023

ARTtransfer

VIGYÁZAT, TÖRÉKENY

PÁNCSICS EDINA - RAJZTANÁR

Prücök

A mellényzsebünkben hordozott, születésünk óta velünk utazó apróság, amiről sokan nem is tudunk, vagy ha tudunk, nem feltétlenül nevezzük a nevén; ami mindig jön, vonatozik velünk, ott van minden pillanatunkban. Akár több is létezik belőle. Mert prücök mindannyiunkban van. Sok kis vacak, bevallott vagy bevallatlan hézag, differencia, eltérés, másság, különbözőség...

Belegondoltunk-e már, hogy mennyi más „disz-" is van az életünkben, amit nem artikuláltunk, nem neveztünk a nevén, mert akár meg sem fogalmazódott bennünk? Pedig a legeslegfontosabb kilométerkő bejárandó utunkon az első: a felismerés, az azonosítás.

Jusson eszünkbe: „Ó, tehát a feltérképezés!"

(Térkép nélkül pedig el se induljunk kirándulni!)

Szakmai bemutatkozás:

Tóthné Páncsics Edina vagyok, tanító, rajztanár, fejlesztőpedagógus. Jelenleg a Széchenyi István Gimnázium és Művészeti Szakgimnáziumban tanítok, illetve 23 éve a Szolnoki Vizu, alapfokú művészeti iskola vezető tanáraként tevékenykedem.

Héttől húszéves korú gyerekekkel, fiatalokkal foglalkozom. Kiemelt feladatomnak tartom a tehetségnevelést, melynek mutatói különböző versenyeredményeinkben, pályázati munkáinkban, kiállításainkon és installációinkon mutatkoznak meg. Tanítványaimmal igyekszünk rendszeresen részt venni Szolnok kulturális életében, ezért város- és iskolaszépítési akcióba kezdtünk. Azóta megszámlálhatatlan mennyiségű festék került kül- és beltéri falakra, a Tisza-part gátjára, lépcsőire, közösségi terekbe, iskolafolyosókra és tantermekbe.

Tehetségnevelési céljaim elérésében alapvető eszköznek tekintem a mester és tanítvány közötti harmonikus és kölcsönös bizalomra épülő kapcsolatot. Talán a legfontosabb, hogy magam köré egy olyan műhelyt teremtsek, ahol a gyerekek otthon érezhetik magukat. Odaadás és szorgalom a hétköznapokban, kísérlet és katarzis az alkotó munkában: ezek tanári hitvallásom alappillérei.

PEDAGÓGIAI CÉLKITŰZÉS

A projekt célja a szemléletformálás volt. Olyan élmény létrehozására törekedtünk, mely egy életre szólóan meghatározhatja a diákok hozzáállását az autizmussal élő emberekhez, amely fejleszti az empátiát, és a kompetenciák listájára felveszi az odafigyelést. Olyan közös élmények megélését próbáltuk elősegíteni, melyek a napi társadalmi érintkezések során általában ritkábban történhetnek meg. Olyan program volt ez, mely a szándék szerint elősegítheti később a fiatalokat a társadalom figyelmes, felelősen gondolkodó és felkészült tagjaivá válni. A programban 18 éves középiskolások és 13-20 éves korú autista fiatalok vettek részt. Ha a feltételezéseinket, a vélt vagy valós félelmeinket (akár csak ideiglenesen) félretesszük, ha odaadóan, őszinte kíváncsisággal kinyitjuk (legalább) a kiskapuinkat, és a munka közben megtaláljuk a közös hangnemet, akkor véleményünk jócskán átalakulhat. Az autizmussal élő személyek világlátásába való érzékeny, empatikus betekintés hosszú távon pozitívan befolyásolhatja érzéseinket, nem csupán az adott személy, de az egész csoport iránt. A világ sokféleképpen feloszthatóó különböző csoportokra, az viszont bizonyos, hogy mindig létezik a „mi” csoportunk és az „ő” csoportjuk, legyen szó bármilyen kritériumról, akár a különböző társadalmakban található milliónyi minihalmazról… Csoportokba sorolódásaink és csoportjainkhoz való lojalitásunk igen gyakran előnyös, azonban némely esetben téves előítéleteink alapja is lehet. A kisebb csoportok közötti, pozitív érzelmi élménnyel járó találkozás viszont csökkenheti a negatív érzelmi reakciókat a „másik” csoporttal, jelen esetben az autizmussal élőkkel szemben. A témában nem túl gyakorlott pedagógusként kíváncsi voltam, mit, hogyan, milyen minőségben tudok ebben a helyzetben alkotni.

ÉRINTÉSEK

Kezdtük a beszélgetéssel „Na, mit tudunk az autistákról?” (Néma csend.) Találkozók, beszélgetések következtek egy autista fiúval, aki 19 éves korára megjárta már a hadak útját (iskolák, osztályok, kudarcok…). Egy kiváló, komoly fiatalembert ismertünk meg benne, aki őszintén tudott beszélni önmagáról és a társairól. Többször is találkozott a végzős osztályommal, s nyíltan beszélgettünk arról, mi is az az autizmus. Milán segítségével egyre többet tudtunk meg arról, kikkel is fogunk együtt dolgozni. A diákok egyre bátrabban kérdeztek, végül már alig várták a közös alkotást. Kilenc autista fiatal érkezett hozzánk a szüleivel. Mi tervezetten később érkeztünk, hogy előbb ők maguk térképezhessék fel a terepet, az alkotóműhelyt, hogy a maguk módján barátkozhassanak meg vele. (Ehhez tudni kell, hogy a mi sulink – nagyon meghitt miliőjű kis teakonyhánkkal, szabadon széthagyott eszközeinkkel, mindenfelé terjengő festék- és olajillattal, billegő-bólogató munkáinkkal a falakon – olyan, mintha otthon lennénk.) Végül felkerültek a köpenyekre a nélkülözhetetlen becenévtáblák, lefőztük az első illatos teákat, előkerültek a sütisdobozok. Bemutattuk az előre megtervezett vázlatokat, melyekről saját szavaikkal, egyéni kifejezésmódjukkal meséltek a diákjaim, mit és hogyan gondoltak megvalósítani. Az autista fiatalok pedig választottak (ki képeket, ki személyeket), és finoman, óvatosan körvonalazódtak a „halmazok”. A néhányfős csoportokban lassacskán beindult a munka. A diákok persze tétován kavarogtak, ide-oda csapódtak, de az ötletek már röpködtek, az alkotások vázolódtak. Félve, tapintatosan, de elkezdtek a színek is egymás palettájáról cserélődni, keveredni, ahogy a mosolygó csevejek, végül a duruzsolások is egy szimfonikus zenekar behangolásának kakofóniáját idézték.

SZAKMAI DILEMMÁK

Bevallom őszintén, kicsit féltem. A tapasztalatlanság izgalma bennem volt, de kifelé ilyesmit nem mutat az ember. Bíztam a reflexeimben, a több évtizedes pedagógusi tapasztalatomban, és legfőképpen bíztam a diákjaimban. Ráadásul akkor már jónéhány éve járt hozzám rajzolni egy autista fiú, Tamás. Tüneményes térbeli alkotásokat tudott varázsolni, s bár a látvány leképezése folyamatosan gondot okozott neki, a fantáziája nyomán azonban olyan képek kerültek ki a kezei közül, amelyek valóban nem hétköznapiak. Nagyon kevés szóval instruálható volt, máris dolgozott tovább. Amikor végül középiskolába ment, gondoltam, épp ideje lenne talán egy tanárváltásnak, meg is próbáltam, de nem sikerült. Pedig szívesen átadtam volna egy különleges esetekre specializálódott kollégának, Tamás mégis inkább maradni akart. Így lett ő a néma szinkrontolmácsunk.

Nos, őt a többiek persze már ismerték, hiszen több éve azonos csoportba járt velük, így a közös munkában „némán" is ő volt a „hangadó". A bő húszfős társaságból végül öt csoport alakult ki. Bár az enyémek előzetesen több vázlattal készültek, de a vendégeink valamiért épp azon öt vázlat köré csoportosultak, melyeket végül megvalósítottunk. Hogy mi alapján döntöttek így, vizuális momentumokat avagy társakat választottak-e, nem tudni, de a kiválasztódás viszonylag rövid idő alatt megtörtént. Érdekes apróságként meg kell említenem, hogy eleinte viszolyogtak a festék érintésétől, mégis gyorsan legyőzték ezt az állapotot: „kesztyűket fel a kézre!" A főalakok felvázolása után a színválasztások következtek, de teljesen ösztönösen. Keveredtek a paletták, aztán jöttek a mintázatok. Motívumviláguk visszaköszönt több képen: szív, kör, nap, könyv. A két főtéma az állat és az ember volt. Harsány, impulzív színhasználattal ugyan lehet-e csendes, elmélyült képeket – ráadásul csoportmunkában – festeni? Jelentem: lehet. A diákjaim felvértezve minden jóval (ecsetkezelés, technika, tér- és anyagismeret stb., sorolhatnám a kompetenciákat), már készen álltak a műalkotások létrehozására.

ÉRINTÉSEK

PROBLÉMÁK, NEHÉZSÉGEK

Nem voltak konkrétan leírt szabályok, szubjektív és érzelmi hatások mentén születtek a művek. A két-három-négy alkotótárs közös és eredményes munkájának feltétele a kölcsönös megértés, az egyértelmű kommunikáció (közös nyelvezet) kialakítása, az egyes személyre érvényes, viszont a másik által könnyen dekódolható gondolkodásmód elfogadása volt. Csak ezek meglétével alakulhatott ki egyfajta interaktív alkotó folyamat, melynek végeredménye számos hatalmas méretű kép lett. A tervezési-alkotási folyamatban játszott szerepük és eszközeik eltértek ugyan, de csak annyira, hogy épp kiegészíthessék egymást (keszekusza díszítőmotívumok folytatása, a felhők megjelenése, a színek kiválasztása stb.) Az irányító szerep ránk lett osztva, hiszen nem volt idő és lehetőség felmérni az autista vendégdiákjaink kompetenciáit, előzetes ismeretanyagát, kulturális és szakmai műveltségét, még kommunikációs készségeit sem. Mindez nagy koncentrációt és odafigyelést igényelt, hiszen csak mi hibázhattunk, ők nem. Így érkeztünk el a célegyenesbe, a festmények megalkotásához. A kommunikáció eleinte csak bávatag egymásra nézésekben, érdeklődő tekintetekben nyilvánult meg, aztán szép lassan, szűkszavúan bár, de már párbeszéddé, végül fecserészéssé fejlődött. A kialakult mini alkotóközösségeken belüli beszélgetések alkalmával egyértelműen kirajzolódott, hogy egy ilyen szubjektív megközelítésen alapuló, kreatív alkotómunkát igénylő, diák-diák közötti kapcsolat legfontosabb eleme a személyes empátia, az emocionális alkalmazkodóképesség.

ÉRINTÉSEK

A VÉGEREDMÉNY: KATARZIS

„De hol lesz a kiállítás? – évtizedek óta fel-felcsattanó kérdése ez a fiatal szolnoki alkotók megbeszéléseinek, a hazatérő iskolai alkotótáborok szervezőinek. Az nem igaz, hogy ne lenne kiállítóhely Szolnokon. Hogyne lenne! De az egyikbe csak jövő ilyekorra van időpont, a másikban egy sportcsarnok méretű hodályt kellene megtölteni, a harmadikba pedig csak zsűrizett alkotások kerülhetnek, stb. Régebben volt egy-két befogadó vendéglátóhely, de azok is megszűntek, átalakultak. Mégis KELL, KELL EGY HELY, ahol megmutathatjuk magunkat! Így jutottunk el annak a gondolatáig, hogy kerítünk magunknak. Ez lenne a GANG Galéria. Kicsit szűkös, kevésbé komfortos, de a miénk! Egy lépcsőház vagy kert gangján éppen annyi vendéget fogadhatunk, amennyit érdekel a mi kis ad hoc tárlatunk, a gang összefűzi a jelenlévőket, mint az a „valami” Örkény paprikafüzérét – madzag nélkül. Jó lesz ide bejönni! Itthon leszünk! Kicsi, de hatalmas tereket ölel majd fel. Elvisz messzire, s a mindennapok mókuskerekébe megnyugvást hoz, kikapcsol. Itthon leszünk! Tárgyak, terek, enteriőrök, képek, emberek. De milyenek! A kiállításon annyian jelentek meg, hogy voltak, akik nem fértek el a földszinten, és az emeleti függőfolyosókról bámészkodtak. Az internetes felületeken kívül bőséges teret kapott a nyomtatott és a sugárzott médiában is. Nincs min csodálkozni! Olybá tűnik, a közembert megérintő, apróságnak tűnő érintések, érintkezések még csöndes intimitásukban is jelentősebbek, többet számítanak, mint a tőlünk távol álló és nagyobb horderőjűnek feltüntetett történések. És ez jól is van így.

A GANG GALÉRIA

ÉRINTÉSEK

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI I.

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 01
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 175 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 02
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 150 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 03
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 175 X 80 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 04
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 150 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

ÉRINTÉSEK

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI II.

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 05
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 150 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 06
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 150 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 07
TECHNIKA: AKRIL (VÁSZON)
MÉRET: 150 X 150 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

A MŰ CÍME: ÉRINTÉSEK 08
TECHNIKA: AKRIL (KARTON)
MÉRET: 100 X 70 CM
ALKOTÓ: VIZU ALKOTÓMŰHELY

ÉRINTÉSEK

KIÁLLÍTÁSOK

GANG GALÉRIA SZOLNOK

TISZApART MOZI

WASZÍNHÁZ

ÉRINTÉSEK

PUBLIKÁCIÓK

Taní-taniOnline
A szabad pedagógiai gondolkodás fóruma

https://www.tani-tani.info/erintesek

VIZUÁLIS KULTÚRA
MŰVÉSZET ÉS ÉLET

https://vizualiskulturaujsag.hu/wontent/uploads/2021/01/1_P%C3%A1ncsics%20%C3%89rint%C3%A9sek_v2.pdf

SZOLNOKTV

https://www.facebook.com/szolnoktv/videos/345647123478853

ÉRINTÉSEK

SZAKIRODALOM

„Az érzékenyítés során egy személy, csoport, populáció figyelmét hívják fel egy fontos (társadalmi) kérdésre. Célja, hogy a célcsoport figyelmét felkeltse, érzékenységét fokozza egy téma iránt. A meghatározásból három dolog következik:

1. Ismernünk kell azt a populációt, amelynek figyelmét szeretnénk ráirányítani az adott kérdésre.
2. Képesnek kell lennünk a célcsoporttal kommunikálni.
3. Meg kell határoznunk, mely módszerek segítségével tudjuk aktivizálni őket, és milyen változást várunk tőlük.

Láthatjuk, hogy az érzékenyítés az egyszerű tájékoztatásnál sokkal többet jelent. Az információ célja egy üzenet közvetítése. Az érzékenyítés során a résztvevőben nem tudatos folyamatok zajlanak, ez feltételezi az üzenet beépülését, az attitűd és a viselkedés megváltozását. Az érzékenyítés az egyén vagy a társadalom számára megadja a lehetőséget, hogy döntsön, és felelősséget vállaljon életének irányításában. (Berti és mtsai, 1998)

Fel kell hívni a társadalom figyelmét a fogyatékosság megértésére, „elfogadására". A szociális és érzelmi kompetencia fejlődésében öröklött és tanult komponensek egyaránt szerepet játszanak. Minden olyan iskolai, óvodai program, amely hozzájárul a tapasztalati úton való tanuláshoz, és mások segítésén alapul, a program megfelelő előkészítése, lebonyolítása és az élmények feldolgozása esetén alkalmas e területek fejlesztésére, a szociális érzékenyítésre. (Zsolnai, 2008) E programok körébe soroljuk a fogyatékos személyek elfogadását előmozdító társadalmi érzékenyítést. Az érzékenyítő foglalkozásokat, programokat célszerű óvodai csoportokon, iskolai osztályokon belül, esetleg még kisebb csoportokban lebonyolítani, hogy a résztvevőknek lehetőségük legyen minél nagyobb önálló aktivitással megélni, átélni az foglalkozásokat.

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_tarsadalmi_erzekenyites_modszertana_kisgyermekkorban/szakirodalom_hivatkozsok_ajnlsok1.html?fbclid=IwAR2wV6djhDndROQP_8DrXhRtmi-IXXtEyGyOUVLqdJ_2EmJoOjvVg3hjDDw

ÉRINTÉSEK

SZAKIRODALOM

„Amennyiben a sztereotípiánkkal inkonzisztens, azaz össze nem illő információkat kell integrálnunk, a vélekedéseinket könnyebben megváltoztatjuk, ha viselkedésesen már reagáltunk. Például ha egy közös tevékenységben előfeltételezéseinkkel ellentétben jól éreztük magunkat, véleményünket megváltoztatjuk a hasonló szituációkkal kapcsolatban. Ez voltaképpen egy kognitív disszonancia redukciós folyamatként is leírható... A világ sokféleképpen feloszthatő csoportokra, az viszont bizonyos, hogy mindig létezik a „mi" csoportunk és az „ő" csoportjuk, legyen szó bármilyen kritériumról... A pozitív érzelmi élménnyel járó csoportok közötti találkozás viszont csökkenti a negatív érzelmi reakciókat a „másik" csoporttal szemben, ebben az esetben a fogyatékkal élőkkel szemben..."

https://mindsetpszichologia.hu/

„A kamasz a megszokottól eltérően viselkedő kortársaira vonatkozó sztereotípiákat és előítéleteket önmaga meghatározása érdekében alkothatja, illetve automatikusan át is veheti a környezetétől, de a diszkrimináción alapuló viselkedés kialakulásáért már a mindenkori környezet is felelős. A fentiekre alapozva az AOSZ programjának célja egyrészt a középiskolás korú fiatalok körében az autizmushoz kötődő tévhitek eloszlatása, hiszen a többségi társadalom tagjai, így a fiatalok is vajmi keveset tudnak az autizmusról. Másrészt a szemléletformáláson keresztül közvetett segítséget szeretne nyújtani az autizmussal érintett családoknak..."

https://autispektrum.com/

ÉRINTÉSEK

TÁMOGATÓK

VIZU SZOLNOK

SZOLNOK TV

Taní-taniOnline
A szabad pedagógiai gondolkodás fóruma

GANG GALÉRIA SZOLNOK

Autistákért Szolnokon Civil Társaság

AKTÍV rádió SZOLNOK FM 92.2

VIZUÁLIS KULTÚRA
MŰVÉSZET ÉS ÉLET

TISZApART MOZI

SZOLNOK FESS KOMPÁNIA

Amadeus rádió

SZOLJON.HU

WASZÍNHÁZ

ÉRINTÉSEK

KÖSZÖNET

Köszönetemet fejezem ki:
- legelőször a projektben résztvevő diákoknak a türelmes odaadásukért
- másodjára az érintett szülők kitartásáért, főleg a bizalmukért
- az iskolának az alkotóhely biztosításáért
- a támogatóknak a segítségeikért
- a kiállítóhelyek ügyintézőinek a helyek biztosításért
- a médiumok szerkesztőinek a megjelenési lehetőségekért:

Pdlugics Edina

design: totispista@gmail.com